

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.VI.20.673/2013/7.szám

A Kúria a Dr. Halmos Tamás Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Halmos Tamás ügyvéd által képviselt felperesnek a Dr. Dalanics Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Dalanics Ivett ügyvéd által képviselt I. r. és II. r., valamint a dr. Bánk Attila ügyvéd által képviselt III. r. és a IV. r. alperesek ellen 25.000.000 forint és járulékai megfizetése iránt a Törvényszéken 16.P.21.144/2010 szám alatt folyamatban volt és az Ítéltábla Pf.IV.20.459/2012/9. számú ítéletével befejezett perében, amely perbe az I. és II. r. alperesek pernyertességének előmozdítása érdekében az elnök által képviselt beavatkozott, a jogerős ítélettel szemben a III. és IV. r. alperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 65.000 (Hatvanötezer) forint, a IV. rendű alperest pedig arra, hogy 500.000 (Ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget fizessen meg 15 napon belül a felperesnek.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy az államnak külön felhívásra 250.000 (kettőszázötvenezer) forint, a IV. rendű alperest pedig arra, hogy 2.250.000 (kettőmillió-kettőszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket fizessen meg.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A 2009. június 5-én létrejött megállapodás szerint a felperes jogelődje a S. Kft. S. C. Zrt. részvényeket kívánt vásárolni a III. r. alperestől. A részvénycsomag vételárát 10.000.000 forintban határozták meg azzal, hogy a vevő ezen kívül ki fogja egyenlíteni a S. C. Zrt-nek a IV. r. alperessel szemben fennálló 134.375.000

forint összegű tartozását. A szerződés aláírásakor a felperes jogelődje 2.500.000 forint foglalót adott át a III. r. alperesnek, 22.500.000 forintot pedig a IV. r. alperes javára letétbe helyezett az I. r. alperesnél. A felek megállapodtak abban, hogy 2009. július 5-ig megkötik a végleges szerződést a részvénycsomag átruházására és eddig az időpontig a felperes jogelődje a letéti számlán keresztül megfizeti a IV. r. alperesnek járó hátralékos összeget. A hátralék határidőben való megfizetésének az elmaradása bontó feltételt jelentett, aminek a bekövetkezése esetén - a szerződésnek a vevő hibájából történt meghiúsulása folytán - a III. és IV. r. alperesek az addig megkapott összeget megtarthatták.

A részvénycsomag azonban a S. C. Zrt. és az R. Bank Zrt. közötti hitelkeret szerződés és az annak mellékletét képező óvadéki szerződés alapján óvadékként letétben volt a pénzügyintézetnél, ezért annak az átruházásához szükséges volt az R. Bank Zrt. előzetes hozzájárulásának a beszerzése. A felek megállapodása szerint a hozzájárulás beszerzése a S. C. Zrt. kötelezettsége volt. A S. C. Zrt. kezdeményezése folytán a pénzügyintézet átvilágította a felperes jogelődjét, majd közölte, hogy milyen feltételek mellett tudja jóváhagyni a tulajdonváltást. A feltételeket a felperes jogelődje nem fogadta el és a vételárhátralékot sem tette határidőn belül letétbe az I. r. alperesnél. A letétbe helyezett összeget az I. r. alperes kiutalta a IV. r. alperesnek, a S. Kft. pedig a követelését a felperesre engedményezte.

A felperes keresetében a Ptk. 318. §-a alapján az I. és II. r., a 361. § alapján pedig a III. és IV. r. alperesek kötelezését kérte egyetemlegesen, az általa kifizetett 25.000.000 forint és kamatai megfizetésére. Keresetét arra alapította, hogy a szerződéskötés azért hiúsult meg, mert a III. r. alperes nem tudta a jogügyletthez a bank hozzájáruló nyilatkozatát beszerezni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. és II. r. alperesek előadták, hogy a letéti szerződésben foglaltaknak megfelelően jártak el, míg a III. és IV. r. alperesek arra hivatkoztak, hogy a felperes jogelődje teljesítésének az elmaradása miatt bekövetkezett bontófeltétel folytán jogosultak a pénzösszeg megtartására.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a felek között 2009. június 5-én részvény adásvételre irányuló előszerződés jött létre, amihez nem volt szükség az óvadéki szerződés jogosultjának az előzetes hozzájárulására. A felperes jogelődje nem tett eleget a szerződésben foglaltaknak, mert nem tette letétbe határidőben a IV. r. alperes részére fizetendő 111.500.000 forintot és nem reagált a bank felhívására sem. A szerződésbe foglalt bontófeltétel ez által

bekövetkezett, így a III. és IV. r. alperesek jogosultak voltak a részükre kifizetett pénzösszegre. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazását a felek szerződéses jogviszonya kizárta, az I. és II. r. alperesek pedig a letét kiutalása során a letéti szerződésben foglaltaknak megfelelően jártak el.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte a III. r. alperest 2.500.000 forint, a IV. r. alperest pedig 22.500.000 forint és kamatai megfizetésére a felperes részére, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a megállapodás a szerződés valamennyi lényeges elemét tartalmazta, ezért az nem elő, hanem végleges szerződésnek volt tekinthető. (BH1986. 59.) A S. C. Zrt. és a pénzügyintézet óvadéki és hitel szerződése folytán azonban a megállapodás olyan - a Ptk. 215. §-ának (1) bekezdése szerinti - szerződés volt, amelynek az érvényes létrejöttéhez harmadik személy előzetes jóváhagyására volt szükség. Ez nem a Ptk. 228. §-a szerinti feltételt jelentett, hanem a szerződő felek szerződési nyilatkozatain túli nyilatkozatot, amelynek a beszerzésétől függött a szerződés létrejötte (BH1997.179.). A megállapodás tartalmazott egy bontófeltételt is a felperes jogelődje által vállalt fizetési kötelezettség tekintetében, amelynek bekövetkezte esetén a III. és IV. r. alperesek megtarthatták a már megkapott összeget. Ennek a bontó feltételnek az alkalmazására azonban csak akkor kerülhetett volna sor, ha a pénzügyintézet a megadott határidőn belül a hozzájárulását megadja és ezáltal a szerződés a Ptk. 215. §-ának (2) bekezdése szerint, a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal létrejön. A létre nem jött szerződés esetén azonban a bontó feltétel alkalmazása fogalmilag kizárt, a felek jogviszonyára pedig a Ptk. 215. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat kellett alkalmazni.

A banki hozzájárulás beszerzése a megállapodás és a Ptk. 369. §-ának (1) bekezdése szerint is a III. r. alperes kötelezettsége volt. A beszerzés érdekében a felperes jogelődje köteles volt a III. r. alperessel együttműködni, ezért vizsgálni kellett azt, hogy a jóváhagyás elmaradása kinek felróható okból következett be. A rendelkezésre álló adatok szerint a felperes jogelődje lehetővé tette a bank részére a rá vonatkozó adatok megismerését és a jóváhagyás nem emiatt, hanem azért maradt el, mert az átvilágítást követően a bank további feltételeket határozott meg. Ezek teljesítése már elmaradt, de nem a felperes jogelődjének hibájából, hiszen a vevő azt már nem vállalta, hogy a bank által megállapított - a szerződés aláírásakor még nem ismert - további feltételeket is teljesíteni fogja. Az eladó érdekkörébe tartozott olyan vevő választása, akit a bank ilyen minőségben elfogad, vagy aki vállalja

a meghatározott további feltételek teljesítését. A felperes jogelődje azonban erre nézve kötelezettséget nem vállalt, annak be nem tartásáért nem tehető felelőssé, ezért - a Ptk. 215. §-ának (3) bekezdése alapján - az eredeti állapot helyreállítása során az általa tett kifizetéseket visszakövetelhetette.

A jogerős ítélettel szemben a III. és IV. r. alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a jogerős ítélet tévesen minősítette a felek szerződését végleges és a Ptk. 215. §-ának (1) bekezdése szerinti szerződésnek. Okszerűtlen volt e körben a BH1986. 59. számú eseti döntésre való hivatkozás, mert a perbeli esetben jogban jártas személyek rendezték jogviszonyukat a szerződéssel és az volt a kifejezett szándékuk, hogy egymással előszerződést kössenek. Ez a szerződés tartalmából egyértelműen megállapítható volt, a felek szándékának ítélettel történő pótlása, módosítása pedig jogszabálysértő.

Ellentmondásosan értékelte a másodfokú bíróság az előzetes hozzájárulásnak és a harmadik személy jóváhagyásának a fogalmát. A megállapodás ugyanis azért is előszerződés volt, mert ahhoz kellett a jóváhagyásra jogosult előzetes hozzájárulása, amennyiben ugyanis a szerződés végleges volt, akkor csak utólagos jóváhagyásról lehetett volna szó. Az előzetes hozzájárulás beszerzése a Ptk. 369. §-ának (1) bekezdése és a megállapodás szerint egyaránt a S. C. Zrt. feladatát képezte és nem a III. r. alperesét. A Zrt. az eljárást meg is indította, az engedély kiadásának csak az volt az akadálya, hogy a bank a felperes jogelődjének a mulasztása, együttműködési kötelezettségének a megszegése miatt nem tudta azt érdemben elbírálni. Az eljárás még 2009. július 5-én is folyamatban volt, a végleges adásvételi szerződés tehát az előszerződésben meghatározott időpontig megköthető lett volna. A felperes jogelődje azonban nem teljesítette annak feltételét, nem tette határidőn belül letétbe a IV. r. alperesnek járó hátralékos összeget. A végleges szerződés megkötése kizárólag ezért maradt el, így a kapott összeget a szerződés alapján a III. és a IV. r. alperesek megtarthatták. Mindez egyébként arra volt visszavezethető V. I. és G. I. tanúvallomása szerint is, hogy a felperes jogelődje nem rendelkezett teljesítőképességgel.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a III. - IV. r. alperesek perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az ügy érdekét tekintve nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt tényállásból a jogvita érdemét tekintve helyes döntést hozott, de annak indokaival a Kúria csak részben értett egyet.

A felek között 2009. június 5-én létrejött szerződés - a felülvizsgálati kérelemben foglaltaknak megfelelően - előszerződés volt, így téves annak végleges szerződéssé való minősítése. E tekintetben elsődlegesen a felek szerződéskötési szándékából kellett kiindulni, amely a perbeli esetben kifejezetten arra irányult, hogy egymással előszerződést kössenek és annak alapján csak később kerüljön sor a szerződés megkötésére.

Nem lehetett más következtetést levonni az előszerződés tartalmából sem. E tekintetben a Ptk. 208. §-ának (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy a szerződést a bíróság az előszerződés alapján akkor is létrehozhatja, ha az a szerződés lényeges kérdéseiben való megállapodást sem tartalmazza. Ebből megállapításból a' contrarió következik, hogy az előszerződés tartalmazhatja a szerződés valamennyi tartalmi elemét is, ettől még nem válik végleges szerződéssé és nem következik az, hogy a felek már magát a szerződést akarták megkötni. A lényegi különbség az előszerződés és a szerződés között az, hogy az előszerződés alapján még nem áll fenn kötelezettség a szolgáltatás teljesítésére és nem nyílik meg a jogosultság a másik fél teljesítésének a követelésére. A perbeli esetben a létrejött előszerződés alapján még nem szállt - és az előzetes hozzájárulás nélkül nem is szállhatott - át a részvénycsomag tulajdonjoga a vevőre, de nem állt fenn a felperes jogelődjének a fizetési kötelezettsége sem, ezért a megállapodás csak előszerződésnek tekinthető.

A Ptk. 215. §-ának szabályai előszerződés esetében nem irányadóak, ezért ez nem képezheti jogalapján a felperes keresetének. Az előszerződés alapján nem teljesítést, hanem a szerződés létrehozását lehet követelni, amelyre azonban a felek - a banki jóváhagyás elmaradása folytán - értelemszerűen nem terjesztettek elő követelést. Az előszerződés alapján a szerződés megkötése tehát meghiúsult, ezért ennek a jogkövetkezményét kellett levonni a per tárgyát képező szerződést biztosító mellékkötelezettségek tekintetében.

A III. r. alperes foglaltot kapott a felperes jogelődjétől, amelyet akkor jogosult megtartani, ha az előszerződés teljesítése olyan okból hiúsult meg, amelyért a felperes jogelődje felel. A IV. r. alperes a Ptk.-ban nem nevesített, de az előszerződés tartalma szerint egyértelműen átalány kártérítési jellegű biztosítékot kapott - a szerződésben a Ptk. 6. §-ában foglaltakra, biztatási kárra hivatkoztak - ezért ez az összeg a felperes jogelődjének a jogellenes és felróható magatartása esetén illeti meg a jogosultat.

Az előszerződés alapján a szerződés megkötésének két feltétele volt. Az egyik az, hogy a felperes jogelődje határidőn belül letétbe helyezze a IV. r. alperesnek járó összeget, a másik pedig az, hogy a bank megadja az ügylethez szükséges előzetes hozzájárulását.

Az óvadékra jogosult bank az előzetes hozzájárulását nem adta meg sem addig az időpontig, amíg a felperes jogelődjének fizetnie kellett volna, sem azután. Nyilvánvalóvá vált a felek számára, hogy annak a beszerzésére nincs reális lehetőségük. A jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a felperes jogelődje eleget tett az együttműködési kötelezettségének, mert a banknak - döntése meghozatalához - a szükséges információkat a rendelkezésére bocsátotta, a szükséges mértékű átvilágítását lehetővé tette. A felperes jogelődje az előszerződésben vállalt kötelezettségeken felül nem vállalta, hogy az óvadékra jogosult által támasztott további követelményeknek, feltételeknek is eleget fog tenni. A megjelölt feltételek egyébként olyan súlyúak voltak, - egy magánszemély kötelezettként való bevonása, a management változatlanul hagyása, egyebek - amelynek teljesítése a felperes jogelődjétől nem volt elvárható.

Az, hogy a bank hozzájárulását a felek nem kapják meg, a felperes további teljesítésének az időpontjára már lényegében kiderült, nem volt ezért elvárható tőle a további jelentős összeg letétbe helyezése akkor, amikor már tudta, hogy a jogügylet nem jöhet létre. A végleges szerződés tehát a letétbe helyezés esetén sem lett volna megköthető, mert annak másik feltétele, az előzetes jóváhagyás hiányozott. Különös jelentősége volt e tekintetben annak, hogy - bár a hozzájárulás beszerzése a szerződés alapján valóban a S. C. Zrt. feladata volt - az eladó azaz a III. r. alperes rendelkezési jogosultsága volt korlátozva a hitelkeret és óvadéki szerződés által. Közömbös tehát, hogy a felperes jogelődje rendelkezett-e a kellő fedezettel, mert a szerződés előszerződésnek megfelelő megkötése kizárólag a III. - IV. r. alperesek érdekkörében felmerült ok miatt maradt el. A III. r. alperes által vállalt kötelezettség teljesítéséhez, a részvénycsomag átruházásához ugyanis a szükséges jóváhagyást az arra jogosult személy nem adta meg, az pedig, hogy a részvénycsomagot ilyen jog terhelte, kizárólag a III. r. alperes terhére esik.

A felek tudomásul vették, hogy a jogügylet létrejöttéhez rajtuk kívülálló harmadik személy beleegyezése szükséges, ezt a szerződésükbe bele is foglalták, így a szerződés megkötéséért egyik fél felelőssége sem volt megállapítható. Ebből az következik, hogy az adott foglaltó a Ptk. 244. §-a alapján a felperesnek visszajár. A kifejtettekre tekintettel a felperes jogelődje jogellenes és felróható magatartást nem tanúsított az ügyben, ezért a IV. r. alperes sem jogosult a kapott biztosíték megtartására, a

Kúria ezért a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő III. - IV. r. alpereseket a felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint ÁFÁ-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Kötelezte továbbá a III. - IV. r. alpereseket az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján az illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

Budapest, 2014. február 25.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

Szné

A kiadmány hitelélül:
tisztviselő